

CEVROINSTITUT

[school of political studies]

***Právní aspekty
vymahatelnosti pohledávek
obcemi***

JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
Duben 2012

Právní postavení obce

- Územní společenství občanů s právem na samosprávu
- Veřejnoprávní korporace
 - vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu (čl. 101 odst. 3 Ústavy)
 - samostatné vystupování navenek
 - vlastní samostatné orgány
 - *„Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající“ (§ 2 odst. 1 OZř)*
 - Obec má dvojí právní postavení:
 - **Subjekt veřejné moci – vykonává veřejnou moc**
 - Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
 - **Subjekt soukromoprávních vztahů**
 - čl 11 odst. 1 LZPS – stejný obsah a ochrana vlastnického práva
 - Odpovědnost za škodu dle obecných pravidel (§ 415 an ObčZ, § 373 an ObchZ)

Hospodaření obcí

■ Princip péče řádného hospodáře

§ 38 zákona o obcích

- *Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti.*
- *Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku.*
- *Obec je povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.*
- *Obec je povinna **trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky**, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.*
- *Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.*

Hospodaření obcí II.

- **Obec nesmí ručit za závazky fyzických osob a právnických osob vyjma:**
 - *závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo národního fondu,*
 - *závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do obcí vlastněných nemovitostí,*
 - *těch, jejichž zřizovatelem je obec, kraj nebo stát,*
 - *těch, v nichž míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo kraji nebo státem přesahuje 50 %,*
 - *bytových družstev,*
 - *honebních společenstev.*
- **Sankce absolutní neplatnosti právních úkonů**

Platnost právního úkonu obce

- *„Podmiňuje-li zákon platnost právního úkonu obce předchozím zveřejněním, schválením nebo souhlasem, opatří se listina osvědčující tento právní úkon doložkou, jíž bude potvrzeno, že tyto podmínky jsou splněny.“ (§ 41 odst. 1 Ozř)*
- **Není stanovena konkrétní podoba doložky**
- *„S uzavřením této smlouvy vyslovila souhlas rada města dne svým usnesením „*
- *Právní úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení od počátku neplatné“*
 - *(§ 41 odst. 2 Ozř)*
- **Účinnost od 1. ledna 2003 (do té doby neplatnost dle § 39 ObčZ)**
- **Není možné se dovolávat „dobré víry“ ve věci**
- **Není možné dodatečné schválení – nutný nový právní úkon !!!**

Prominutí pohledávky a vzdání se práva

- § 85 písm. f) zákona o obcích
- rozhodování o prominutí pohledávky vyšší než **20.000,- Kč** - vyhrazená pravomoc zastupitelstva
- rozhodující je celková výše pohledávky (**včetně příslušenství**), nikoliv výše promíjené části
- sankce absolutní neplatnosti

Odpovědnost za vzniklou škodu

■ Trestněprávní odpovědnost - § 329 trestního zákoníku

- *Úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročí svou pravomoc, nebo **nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci**, bude potrestána odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti.*

■ Občanskoprávní odpovědnost - § 420 občanského zákoníku

- Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1319/2004:
- *nárok na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné funkce se posuzuje podle občanského zákoníku, a opak neplyne ani z § 206 zák. práce a ani z ustanovení § 28 odst. 1 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., ... je třeba přisvědčit, že odpovědnost starosty obce za škodu obci jím způsobenou při výkonu funkce se řídí občanským zákoníkem. Zatímco tajemník obecního úřadu je pracovníkem tohoto úřadu a ze zákona plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele, starosta zastupuje obec navenek a funkci statutárního orgánu obce jako zaměstnavatele plní podle zákona jen v případě, že tajemník obecního úřadu není ustaven.*

■ Zvláštní odpovědnost - zákon č. 82/1998 Sb.

Klasifikace pohledávek obcí

- **Soukromoprávní pohledávky**
 - Běžné obchodněprávní vztahy (smlouvy)
 - Nezaplacené nájemné za bytové i nebytové prostory
- **Pohledávky obcí založených nebo zřízených organizací**
 - Obchodní společnosti, příspěvkové organizace, organizační složky
 - Pohledávky v oblasti technických služeb, bytových družstev nebo dopravních podniků
- **Veřejnoprávní pohledávky**
 - Nezaplacené místní a správní poplatky, pokuty

Soukromoprávní pohledávky obcí

- **Standardní postup dle ust. § 524 občanského zákoníku**
- **Pohledávka obce může být:**
 - Vymáhána soudní cestou
 - Vymáhána mimosoudní cestou
 - Postoupena na třetí osobu
 - U pohledávek nad 20.000,- Kč souhlas zastupitelstva
 - Vymáhána třetí osobou na základě mandátní smlouvy

Způsoby vymáhání soukromoprávních pohledávek

■ s exekučním titulem

- soudní výkon rozhodnutí
- exekuce prováděná exekutorem

■ bez exekučního titulu

- insolvenční řízení (konkurs)
- veřejná dražba
 - dražba dobrovolná
 - dražba nedobrovolná

Exekuční titul

- **rozhodnutí vydaná v občanském soudním řízení**
 - rozsudek, usnesení, platební rozkaz
- **rozhodnutí vydaná v jiných řízeních**
 - vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení
 - vykonatelné rozhodčí nálezy a smíry
 - notářský zápis se svolením k vykonatelnosti
 - rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy, včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků
 - vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení
 - jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny
- **vykonatelnost rozhodnutí (formální náležitost exekučního titulu)**
 - exekuční titul obsahuje přesné určení lhůty ke splnění povinnosti
 - obecná lhůta 3 dny (výjimka u vyklizení bytu - 15 dní od právní moci rozhodnutí)

Veřejnoprávní pohledávky obcí

- ***zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích,***
- ***zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích***
- ***Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád***
- ***Správce poplatku může o exekuci požádat:***
 - *Soud*
 - *Soudního exekutora*
 - *Obecného správce daně*
- **Formy daňové exekuce:**
 - **srážky ze mzdy**
 - **příkázání pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb**
 - **příkázání jiné peněžité pohledávky**
 - **postížení jiných majetkových práv**
 - **prodej movitých nebo nemovitých věcí**

Vymahatelnost místních poplatků

■ Zákon o místních poplatcích (§ 14)

- odst. 1 - stanovení poplatků patří do **samostatné působnosti obce**, která je ve svém území zavedla.
- odst. 2 - poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.
- odst. 3 - **řízení o poplatcích vykonává obecní úřad.**

■ Zákon o místních poplatcích (§ 11)

- Nebudou-li poplatky zaplacený poplatníkem včas nebo ve správné výši, vyměří mu obecní úřad poplatek platebním výměrem nebo hromadným předpisným seznamem
- Včas nezaplacené nebo neodvedené poplatky nebo část těchto poplatků **může obecní úřad zvýšit až na trojnásobek**; toto zvýšení je příslušenstvím poplatku.
- Penále, úroky a pokuty, upravené daňovým řádem, s výjimkou pořádkových pokut, se neuplatňují.

■ Rozhodnutí Ústavního soudu Pl.ÚS 9/10 ze dne 29.06.2010 (č.250/2010 Sb.)

Děkuji za pozornost ...

petr.kolar@vsci.cz